הגדה של
פסח

שער האביב

היום אתם יוצאים בחודש האביב.

כי הנה הסתיו עבר,הגשם חלף הלך לו,
הניצנים נראו בארץ,עת הזמיר הגיע
וקול התור נשמע בארצנו.
התאנה חנטה פגיה,
והגפנים סמדר נתנו ריח.

מה יפית,האביב!
בשדה,באחו
הציצים יפרחו,
צהלת חיים סביב.

מה יפית,האביב!
מה נעמת,האביב!

מה יפית,העולם!
ים דגן שטוח
יך גלים ברוח,
ומאירים פני האגם.

מה יפית,העולם!
מה נעמת העולם!

נצאה השדה,נלינה בכפרים,
נשכימה לכרמים
נראה אם פרחה הגפן,
פתח הסמדר,הנצו הרמונים.
הדודאים נתנו ריח,
ועל פתחינו כל מגדים,
חדשים גם ישנים.

בשדות,סביב בעמק,מנגן כבר האביב:
מבושם מזיו-הירק,מאשכר ההדרים,
הוא פורע קווצות דשא,מחלפות שדמות דגן,
וצוחק צוהל לרוח בניצה רווית גיל.
בשדות,סביב בעמק,מנגן כבר האביב.

הט אוזן והקשב,
פעמונים יצלצלו,
במרחב צלילים נעים,
ממרחק לך קוראים:

ציל,צלילן

צועד וצועד האיש העובד,
לא ידע הנפש,הנפש.
ניר אחר ניר,מאז בוקר האיר,
מגולל החרמש,החרמש.

שדות רחבים משתרעים מרחוק,
הרי גלבוע כסו ירוק,
טוב לקוצר ביום שמש וזיו,
בשר אביב, בשר אביב.

חבר

והיה כי תבואו אל הארץ
אשר אני נותן לכם.

וקצרתם את קצירה,
והבאתם ראשית קצירכם
עומר, עומר, עומר, עומר,
ראשית קצירכם.

חבר

הריני פודה עומר זה בשם כל גבת
לקרן הקימת לישראל, לגאולת קרקע,
התאחזות והתישבות בישראל.
שנת תבואה חדשה!

הקהל: שנת תבואה חדשה!

מקהלה: שנת תבואה חדשה,
מביאה ברכת האדמה,
אסמינו מלאו בר,
יקבינו תירוש ויצהר.

מלאו אסמינו בר,
ויקבינו יין,
בתינו הומים,
הומים מתינוקות
ובהמתנו פורה.
מה עוד תבקשי מאתנו,מכורה
ואין,ואין עדיין?

תזמורת

כל דכפין

הנני מוכן ומזומן ...

הנני מוכן ומזומן לספר ביציאת מצרים
יחד על כל בית ישראל.

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים
מבית עבדים.

הא לחמא עניא. זה הוא לחם העוני שאכלו
אבותינו בארץ מצרים. כל רעב יבוא ויאכל,
כל נצרך יבֹא ויפסח.

לחיים: לחיי בית ישראל, לחיי מדינת ישראל,
לחיי האדם העובד בן החורין.

(שותים כוס ראשונה)

הנה הסתיו עבר ...

דודי לי ואני לו...

והיא שעמדה ...

שער הדורות

וככה היו אבותינו ואבות אבותינו שואלים
בלילות פסחים בזמן שהיו מסובים ל"סדר"!

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות!
שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה,
הלילה הזה כולו מצה?

עבדים היינו ...

דור דור וקושיותיו, דור דור ותשובותיו.

ארבע קושיות

א. מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות!
שבכל הלילות ובכל הימים אנו בהולים
וטרודים, עמוסי דאגה ושקועי עשיה -
והלילה הזה כולנו מסובים
ונהנים מזיוו של החג?

ב. שבכל הימים ובכל הלילות התהלכו יהודים
רעבי אור ותוחלת, ובלילות ה"סדר" נר
התקוה יוצת בלבם ורגש החרות יפעמם?

ג. שבכל לילות פסח במשך שנות אלפיים הוגפו
תריסים במשכנות ישראל, ננעלו דלתות -
והלילה הזה מוצף אור וזוהר והלב יפחד וירחב?

ד. ומדוע בתוך השמחה הגדולה והחג הזוהר
יקנן העצב – ולמה החרדה לבאות?
ועד אנה שוד ושבר בתבל יהלכון?

תשובה.

שלשום שודדנו,
אתמול הושמדנו,
היום מרדנו,נמדוד גם מחר.
ובלהט – צעד
ובמחץ – סער
נפרוץ כל שער סגור ומסוגר.
כל עוד בלבנו תיקד התוחלת –
לא תנותק השלשלת.

שיר עוז נשירה
מוקד נבעירה
ושביל נאירה לאח נודד
את שביל הנוער
להוד וזוהר
ולחיי טהר של עם עובד.
כבר לא תכבה לעולם הגחלת –
לא תנותק השלשלת.

עוד לא נותקה השלשלת ...

ובני ישראל פרו וישרצו וירבו במאוד מאד.
ותמלא הארץ אותם. ויקם מלך חדש על מצרים
אשר לא ידע את יוסף,ויאמר אל עמו: הנה עם
ישראל רב ועצום ממני,הבה נתחכמה לו פן ירבה,
והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו,
ונלחם בנו ועלה מן הארץ. וישימו עליו שרי מסים
למען ענותו בסבלותם.
ויבן ערי מסכנות לפרעה,את פיתום ואת רעמסס.
וכאשר יענו אותו,כן ירבה וכן יפרוץ.

וכאשר יענו אותו,כן ירבה וכן יפרוץ ...

עבדים היינו לפרעה במצרים,ועבדים עוד הננו
למלכי "פרעה" רבים בארצות תבל. וכאז כן
עתה חוזר הפזמון הישן "הבה נתחכמה לו",
ודפי ההגדה הנושנה יספרו תמיד מחדש על
חבלי התהוות ויסורי תקומה ומלחמת
עבדים לחירות.

ריקוד השעבוד

בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו,
כאילו הוא יצא ממצרים,מבית עבדים.

לך שוב מצרימה ועשית לי עם.
הידעת איך יעשה עם?
לך בא מצרימה ובאת אל הנענים והאומללים,
אל הנאנחים והנדכאים,ואמרת אליהם כי
עבדים הם - והם לא ידעו;
וכי גדול ענים וכי גדולים מכאוביהם ונורא לחצם
והם לא יאמינו!

ופקחת עיניהם בחוזק יד על כל לחצם
ועל כל ענים - וגאלת אותם.

ועם רב ימשך אחריך מקרב אחיך,אשר לא ידעת ואשר לא ידעוך עוד,ומקרב כל העם מסביב אשר רע ומר להם. והיית לאב המון-אדם-רב ולראש שבטיו. ועשית מן התולעים-אדם,ומן האדם-עם,ומעפרות חול - ארץ.

בצאת ישראל ממצרים,
בית יעקב מעם לועז,
היתה יהודה לקדשו
ישראל ממשלותיו.

הים ראה וינוס
הירדן יסב לאחור,

ההרים רקדו כאלים,
גבעות – כבני צאן.

מה לך הים כי תנוס,
הירדן תסב לאחור,
ההרים תרקדו כאלים,
גבעות – כבני צאן?

מלפני אדון חולי ארץ,
מלפני אלוה יעקב,
ההופכי הצור אגם מים
חלמיש למעינו מים.

יצאנו לשנות את פני העולם,לשים קץ
לשעבוד אדם באדם,והקץ נעוץ בחביון הדורות.
מתי נולדנו? בשעה שניצוץ כבוד ראשון הוצת
בלב העבד. מתי הרימונו את הדגל? בשעה
שהתקומם המשפל הראשון נגד משפילו.
שבע נפל ושבע נקום,כי עמנו הצדק ושחרור האדם.

נ קום ובנינו ...

ושמחתך בחגיך ...

הנה מה טוב ומה נעים ...

לחיים: לחיי לוחמי ישראל באשר הם שם.
לחיי האדם הכובש את חירותו ובונה
אותה יום-יום מחדש!

ס ע ו ד ה

שער היצירה

הבה נשירה שיר הללויה ...

אליהו הנביא ...

ניבים דוברים אלי ...

ולא ידע הנביא אז,כי עודנו אך בראשית דרכו,
כי העבודה העיקרית היותר קשה עוד לא החלה:
פרעה אבד,אבל מעשיו קימים;האדון חדל להיות
אדון,אבל העבד לא חדל מהיות עבד.

עם שנתחנך בבית עבדים,דור אחר דור,אינו יכול
לעקור מלבו בבת אחת רשמי החנוך הזה ולהיות
בן חורין אמתי,אף אם כבר הוסרו הכבלים מעל ידיו.

קומו תועי מדבר,צאו מתוך השממה;
עוד הדרך רב,עוד רבה המלחמה.

רב לכם לנוע,לנוד בערבה –
ולפניכם פרושה דרך גדולה,רחבה.

רק ארבעים שנה נתע בין ההרים –
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים.

אל נא יעצרונו פגרי הנחשלים,
שבעבדותם מתו – נפסח על החללים!

ירקבו בקלונם סרוחים על צרורותם,
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.

ימתק למו חלומם,חלום רב בצלים,שומים
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.

והשמש תשמח אלי גיל לשלוח
בראשונה אור על פני דור כביר כוח.

ובתרועה יצהיל גם הדור ראשונה
פניו לקראת שמש והדר גאונה.

קומו איפוא נדים! עזבו את השממה!
איש בלבבו ישמע קול אלוה דובר:
"לך! היום אל ארץ חדשה אתה עובר!"

לא! לא לחם קלוקל שלו ודגן שמים –
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!

לא! לא אוהל תוהו ועליות שחקים –
בית אחר תבנה, אוהל אחר תקים!

כי מלבד המדבר תחת השמים,
עוד לאלוה עולם גדול רחב ידים.

ומלבד יליל הישימון; דמי הציה –
תרגש תחת שמשו ארץ יפה-פיה.

הלכו הלוך במדבר
רבבות, רבבות.
עמד אחד ואמר:
"נשובה אל סיר הבשר"

ענה ואמר לו תינוק:
"אל תשובה לשם
הים כה רחב ועמוק
הים שוב איננו נסוג".

והשיב אמרים לו זקן:
"אל תשובה לשם
בטרם תבנה לך קן
סיר הבשר יתרוקן".

כך הלכו הלך במדבר
הרחב,העגום.
שוב עמד האחד ואמר:
"נשובה אל סיר הבשר".

וענתה ואמרה נערה:
"אל תשובה לשם
יש נתיב במדבר הנורא
אל פנת כל יקרת ואורה".

וענה לו בחור והשיב:
"אל תשובה לשם
מוטב כי נלך ונוסיף
עד נמצא,עד נמצא הנתיב".

נבנה ארצנו,ארץ מולדת ...

ברק בעין,רנן בלב ...

הבא ברכה לבחורים,כי באה עת.
ראה אותם שותקים ונכונים – ועינים דולקות.
ראה יורד הערב.
רוח בצמרות,הארן מרטט
קרב יהי הליל,והמה מעטים מאד.

ברכם אלי, ברך יוצאי למלחמה
ברך נשקם לבל יחטיא... ברך ביתם
ברך את זה העם, את נעריו ולוחמיו
עד קרב יתם.

רקוד השחרור

רנו, רנו עמלים ...

אם תרצו אין זו אגדה ...

שנית מסדה לא תפול ...

אדם הכמה לגאולה איננו רוכשה בבת-אחת, ולא רק במחיר חייו בשדה הקרב. הבונה חיים יום-יום, הוא המביא גאולה לעצמו, לעמו, למעמדו. "עמוד האש" לעולם לא יעמוד על מקום אחד, הוא נע קדימה. כבוש ראשון, רק ראשון הנהו, המסתפק בו לאבדו עד מהרה.

לא די "בעשר מכות" לאויב,למנצח נחוצות גם "עשר דברות". החירות שהושגה בדם מיטב בנינו,חירות תהיה כאשר רוכשיה לא יעמדו באמצע הדרך.

אשרי הדור שבניו מביאים את הגאולה,הם ולא אחרים,הם ולא שליחים,הם בגופם ובנפשם.

ים השממה חצינו,
הפלאנו עבודה.
רצינו ורצינו
ואין זו אגדה.

ידינו תפנינה
הדרך בישימון,
עינינו תחזינה
בשוב העם ציון.

אז ימלא שחוק פינו
עם שירת תודה.
רצינו ורצינו
ואין זו אגדה.

שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה
משאת נפש כל נביא וכמיהת לב כל חוזה,
שחלום אינני חולם ודמיון אינני הוזה –
שאמת המחזה.

שראיתי במו עיני בנפול הזרע ביזרעאל
מידי"קומץ אלמוגים,מזי רעב ובני-בלי-צל.
והנה אלמתם תתרומם ותתגדל –
למדינת ישראל!

שהראיתי נפלאות,שהדם איננו בכדי
שנשפך כל הדורות,זה הדם היהודי,
שהתרחש והתממש זה הנס היעודי –
ואני חי עודי ...

שנפתח מקור חיים לעמי תועי-מדבר,
שבא הקץ לנדודים,לעבודות ולנכר
שכל לב שוב ילבלב וכל קומה שוב תישר
במה אכף ואכשר?

במה – אם לא אשליך אל כור-האש כל מאדי,
אם לא אערוך לנתיבה האחת כל מצעדי,
אם לא נפשי עולה כליל אמסור בידי –
ועדין אין די ...

חסל סדור פסח כהלכתו.
כאשר זכינו השנה לסדר אותו בישראל העצמאית,
כן נזכה לחגים רבים שיבאו עלינו לטובה;
וישראל ישכון לבטח בארצו,עובד אדמתו,
אוכל מפריה ונהנה מטובה.

חסל סדור פסח ...

גבת · תש״ט